

VEČERNI LIST

Cena za celo leto . K 60.—, za pol leta . K 30.—
 za tri leta . K 15.—, na mesec . 5.—
 Redništvo in upravnštvo: Kopitarjeva ulica Štev. 6.
 Telefon Štev. 50.

NEODVISEN DNEVNIK

Iskoristi: Enostolpna peštvista (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po K 120.—
 Poslano: Enostolpna peštvista K 1.—, — izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob 2. uri popoldne

Pogajanja v Celovcu razbita.

Ententna komisija v Mariboru.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 17. maja. Včeraj se je vrnila slovenska delegacija, ki je bila odposlana iz Ljubljane v Celovec k pogajanjem z Nemci, zopet nazaj skozi Maribor v Ljubljano. Pogajanja so se namreč vsled nemške nestrpnosti razbila. Merodajni činitelji so mnjenja, da do novih bojov ne bo prišlo. Gotovo pa je, da Nemci ne bodo prepuščili brez boja slovenske Koroške, ako ne prizna mirovna konferenca v Parizu

Jugoslovanom. Kakor smo zvedeli, so se v Celovcu zedinili, da se zamenjajo ranjenci.

Maribor, 17. maja. Ententna komisija pod vodstvom generala Albertyja, z enim francoskim in angleškim polkovnikom, je odpotovala preko Maribora na Dunaj.

Maribor, 17. maja. Šef francoske misije v Mariboru Reverdy odpotuje v Pariz, da poroča o našem položaju.

Nemške priprave v nevtralnem pasu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Maribor, 17. maja. V nevtralnem pasu med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo se

pripravljajo Nemci na napad na jugoslovanske čete.

Na Koroškem odloči narodnostno načelo.

LDU Amsterdam, 16. maja. (Dun KU) Pariški dopisnik socialističnega »Daily Herald« piše, da se meje držav, ki so nastale na ozemlju bivše Avstro-Ogrske, niso določile na podlagi nacionalnih in demokratskih principov, temveč po starih diplomatskih metodah. Nacionalni princip so upoštevali le v primerih, ki se skladajo

z željam zaveznikov, sicer pa so ga prezrli. Tako n. pr. glede nemško-češkega ozemlja, ki se spoji s Češko in Južne Tirolske, ki pripade do Brennerja Italiji. Le koroške in južne češke meje hoče urediti konferenca na temelju nacionalnega načela.

Prezvspešna pogajanja med Jugoslovani in Italijani.

Usoda Reke še neodločena.

LDU Pariz, 16. maja. (Dun KU) (Agencija Havas.) Ministrski predsedniki 4 zaveznških držav so se danes sestali in obravnavali vojaške, pomorske in zračne

odredbe, ki se tičejo Nemške Avstrije. Oficijalni razgovor Jugoslovanov z Italijani glede vprašanja Reke ni dovedel do končne rešitve.

Italijani na koroški meji.

LDU Celovec, 16. maja. (Dun KU) Viskovni odsek koroškega deželnega odbora javlja: Listu »Resto del Carlino« poročajo iz Bologne z dne 5. maja, da sta dospela v Trbiž v svrhu inspecije

ranja italijanskih čet ob koroški meji vrhovni armadni poveljnik Diaz in šef generalnega štaba Batiaglia. Z ozirom na politične in vojaške razmere smatrajo njun prihod za važen dogodek.

Smrtni boj.

Zgodovinar, ki bo opisoval dogodke med svetovno vojno, bo moral označiti kot eno najvažnejšo posledico v socialnem življenju postanek boljševizma. To je eden izmed poskusov, postaviti družbo na načela komunizma, dejansko izvesti enakost ideala in uživanja delovnih sadov. Vendar se ta poskus zelo razlikuje od prejšnjih. Med tem ko so komunisti doslej poskušali le tuintam v malem, je boljševizem danes hotel z revolucijo osvojiti ves svet.

Kljub temu se bo, kakor vsa znamenja kažejo, tudi ta veliki poskus komunizma ponesrečil, kakor se niso obnesli prejšnji mali. Najgloblji vzrok je pač v boljševizmu samem, ki je zgradil svoj načrt o preosnovi človeške družbe na krivih načelih. Kakor vsem komunistom, je tudi boljševikom lastno nazaranje, da je družba neke vrste stroj, ki se da uravnati z inženirsko umetnostjo, da služi namenu, za katerega je določen. Stalno prezirajo komunisti okoliščino, da družba stoji na нравnih načelih, ki jih ni mogoče nadomestiti z ničemer drugim, če jih izrujemo iz duše posameznika. Najboljša zakonodaja, najvzorneje zasnovani socialni red je prazno delo, če ni v družbi zavesti za dolžnost in odgovornost, zmisla za žrtev in samozatajevanje, vere v pravičnost, ki vlada nad svetom in je od nje ga neodvisna.

Zunanji razlogov, da se je boljševizem ponesrečil, je iskati v njegovem načinu, kako je skušal uveljaviti svoja načela. Radikalno in čez noč je hotel spremeniti svet, čigar socialni red je posledica dolgih stoletij. Nastopil je ob času vojnega trpljenja, izrabil je razbojnost narodov, zbral okrog sebe tudi vse temne ljudi, ki so jim socialni ideali deveta skrb, povzročil povsod zmede in meščanske vojske.

Posledice niso mogle izostati. Boljševizem v Nemčiji je skoro premagan, ententa zaseda Petrograd, na Ogrskem se je osnovala nova, protiboljševiška vlada. Boljševizem bojuje svoj smrtni boj, kar je dobrega v njem, bo vzkliklo šele, ko bo med razvalinami, ki jih pušča za seboj.

Kriza v našem ministristvu. Staroradikalci bodo izstopili iz vlade.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 16. maja. Pri današnjem glasovanju v razpravi o verifikaciji radikalnih mandatov iz Vojvodine je došel spor med radikalci in demokrati do vrhunca. Ker so ostali radikalci v manjšini, bodo izvajali posledice in izstopili iz vlade. Razmerje pri glasovanju je bilo 38 radikalnih glasov proti 143 demokratičnim. Zaradi tega glasovanja se mora pričakovati kriza v kabinetu.

m Belgrad, 16. maja. Za čas debate o verifikaciji radikalnih mandatov iz Vojvodine in za čas glasovanja se je Jugoslovanski klub odstranil iz zbornice. Glasovanja so se vzdržali tudi radikalni disidenti in njihov vodja, predsednik narodnega predstavništva dr. Draža Pavlovič, ni predsedoval ob tej priliki.

Jugoslovanska bojna mornarica.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Kotor, 17. maja. V Kotoru straži francosko brodovje jugoslovansko mornarico, ki obstoji iz nastopnih bojnih ladij: 3 križark po 8000 ton, tipa nadvojvoda Friderik, 1 križarka po 6000 ton, tipa Sv. Ju-

rij, 1 križarka po 5000 ton, tipa Monarh, 8 modernih torpednih rušilcev, 40 torpednih čolnov, 12 podmorskih čolnov in 22 trgovskih ladij.

Vojvodina pod upravo notranjega ministristva.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Zagreb, 17. maja. Iz Belgrada poročajo, da se je narodna uprava za Bačko, Banat in Baranjo združila z ministr-

stvom za notranje stvari, kjer bo odslej posloval poseben oddelek ministristva za vojvodinske posle.

Novi načelnik narodnega kluba.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Belgrad, 17. maja. Ker se je dr. Ante Pavelić zahvalil za čast predsednika Narodnega kluba, prideta v po-

štev za to mesto dr. Laginja ali dr. Lorković.

Poljsko-ukrajinske meje.

LDU Dunaj, 16. maja. (ČTU) »Neuer Tag« poroča: Kakor doznavamo iz povsem zanesljivega vira, je po posredovanju entente prišlo med Poljaki in Ukrajinci do gotovega sporazuma. Kot demarkacijska črta se označuje Lvov-Przemysl, ki bo najbrže trajna meja med obema državama. Poljaki dobe mesto Lvov, petrolejski okra-

ji Drohobycz, Boryslaw itd. ter vsa vzhodna Galicija pripadejo Ukrajincem. Ukrajinci so pripravljene dati Poljakom več privolil.

LDU Moravska Ostrova, 16. maja. (ČTU) »Kurjer Polski« poroča, da bo Paderewski načelnik poljske, Pilsudski pa načelnik letske države.

Francosko pismo iz Stajerske. Ragovor grofa Begouena s pl. Kaanom.

»Journal des Debats« prinaša 28. pr. m. dopis grofa Begouena iz Gradca. V dopisu opisuje težko življenje v tem, nekdanjem najlepšem mestu Avstrije, ki se sedaj vsled pomanjkanja nahaja pred boljševizmom, akoravno se vidi mirnejše kakor je v Mažarski Grof Begouen je imel priliko, govoriti s predsednikom vltde dr. Khanom, ki se je pritoževal vsled okupacije Maribora po slovenskih četah, in rekel, da bi bila izguba Maribora za Stajersko isto, kakor je bil Strassburg za Francoze. Nato se je pritoževal zaradi postopanja Jugoslovancov

v teh krajih, zlasti zaradi zapiranja šol in izganjanja nemških profesorjev. Toda dr. Kahn je pozabil, piše Begouen, povedati, kako so oni nedavno organizirali manifestacijo proti Jugoslovancem za Nemce povodom prihoda ameriške misije z namenom, povzročiti nered. »Toda jaz se nisem hotel prepirati z njim in mu povedati, da so njihove pretenzije pustolovne, ravno na podlagi etnografskih kart, ki so jih sami izdajali in na podlagi katerih je Maribor samo izoliran otroček v slovenski deželi.«

Hrvatske stranke.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Osijek, 16. maja. Na današnji seji glavnega odbora Hrvatskega Kola je poročal dr. Paprotović o zagrebških konferencah glede skupnega zastopstva Starčevićeve stranke prava, Hrvatske demokratske napredne stranke in Hrvatskega kola. Poročilo se je vzelo na znanje in sklenilo, da se sklepa o tem koraku na glavni skupščini v prvi polovici junija. Ker je v Hrvatskem Kolu mnogo pristašev »Narodne politike«, je končni sklep glavne skupščine odvisen od tega, ali bo stopil Narodni klub v ožjo zvezo s klubom dr. Korosca ali ne.

Francoska generala v Zagrebu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Zagreb, 17. maja. Včeraj je došel v Zagreb vrhovni poveljnik francoske okupacijske vojske na Mažarskem, general De Lebit, danes pride tudi generalni inspektor. Oba generala ostaneta več dni v Zagrebu.

Zastopništvo Nemške Avstrije v Zagrebu.

m Zagreb, 16. maja. Glasom razglasa ministra za notranje stvari je odobrila vlada kraljestva SHS ustanovitev zastopništva Nemške Avstrije, ki se ima konstituirati v Zagrebu in čegar naloga je, vidirati potne liste. Šef tega zastopništva je Štefan Deltegd.

Expozitura nemškega poslaništva v Zagrebu.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 16. maja. Vlada kraljestva SHS je dovolila ustanovitev ekspoziture poslaništva Nemške republike v Zagrebu, ki bo med drugim opravljala tudi vidiranje potnih listov.

Strankarsko gibanje v Bosni.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Sarajevo, 17. maja. Zborovalno gibanje demokratske in radikalne stranke se je razvilo. Obe stranki sta priredili shode v Derventi, Dobroju, Visokem in Brodu. Radikalna stranka je sklenila, izdajati v Banji luki svoje glasilo.

Italijanska nasilstva na Reki.

m Reka, 17. maja. Zadnji čas so začele italijanske vojaške oblasti čimdalje pogostejše aretirati na ulicah, v javnih lokalih, stanovanjih in drugod posamezne ljudi, ki jih pošiljajo, ne glede na njihovo pristojnost na Reki, preko meje. Italijani pošiljajo na Reko vedno več vojaštva ter pripravljajo in dovažajo vojaški material. Te dni bodo priredili velike vojaške vaje.

Odstop sarajevskega mestnega sveta.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Sarajevo, 17. maja. Mestni odbor je sklenil, da odstopi, ako vlada ne potrdi tatuta in ne razpiše novih volitev.

Za železnice.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

Zagreb, 16. maja. Finančni minister je dovolil za tekoči mesec 10 milijonov kredita za železnice v Vojvodini.

Za varstvo dece.

Posebno poročilo »Večernemu listu«.

m Sarajevo, 17. maja. Osrednji odbor za varstvo dece je imel prvo ustanovno sejo.

Italijanski narod na oddihu.

LDU Berlin, 16. maja. (ČTU) Iz Luga se poroča: Rešitev jadranskega vprašanja se je odgodila do podpisa mirovne pogodbe z Nemčijo, da ima na ta način italijanski narod prilike se vsaj nekoliko odahnuti.

Italija in kolonije.

LDU Lyon, 15. maja. (Brezžično.) Francoski minister za kolonije Henrik Simon je v četrtek zjutraj v poslopiju ministrstva za kolonije otvoril zborovanje komisije, katere naloga je, proučiti italijanske zahteve po kolonijah. Za predsednika je predlagal lorda Milnerja, angleškega ministra za kolonije, ki je tudi soglasno izvoljen. Italijanski minister Crespi in generalni tajnik italijanskega ministrstva za zunanje posle De Martino sta razložila stališče italijanske vlade.

Mirovna pogodba za Belgijo.

LDU Lyon, 16. maja. (Brezžično.) Iz Bruslja poročajo: Belgijski min. predsednik De la Croix je poročal v sredo v poslanski zbornici o položaju, v katerem se nahaja Belgija po mirovni pogodbi, ki so jo sestavile zavezniške velesile.

Proti versailleskemu miru.

LDU Curih, 16. maja. (ČTU) Listi poročajo iz Milana: Italijanske socialistične stranke pozivljajo proletarijat, da naj se v kolikor mogoče velikem številu izjavi proti versailleskemu miru.

Vojna odškodnina.

LDU Berlin, 16. maja. (DunKU.) »B. Z. am Mittag« poroča: Kakor se more posneti iz uvodnega članka v »Tempsu«, bo morala Nemška Avstrija plačati Italiji vojno odškodnino in bodo morali tudi

Čehoslovaki prevzeti primeren del avstrijskih vojnih dolgov.

LDU Amsterdam, 15. maja. (DunKU.) »Times« izvaja v svojem uvodnem članku z dne 13. maja, da se mora Avstriji onemogočiti ponovitev takih zločinov, ko je krivda na svetovni vojni in da mora Avstrija plačati tako visoko vojno odškodnino, kakoršno ji omogočajo njena sredstva in njeni finančni viri. — Na drugi strani je bila pa tako temeljito poražena in ima tako bore malo možnosti, povzdigniti se zopet na stališče velesile, da se more z njo postopati mileje, kar bi bilo seveda napram Nemčiji zelo neumestno. — List priporoča nemško-avstrijskim zastopnikom, naj ne posnemajo zgleda nemških delegatov in pristavlja, da bi bilo politično mnogo pametneje, nastopati zmerno.

Francoski list za Nemško Avstrijo.

LDU Berlin, 16. maja. (DunKU.) »Lokalanzeiger« javlja iz Versailles: Temps prinaša pregled o avstrijskem problemu, kjer se kaže jasen namen, prijazno postopati z Avstrijo. List izjavlja, da je samo ob sebi umevno, ako se Ogrji še niso pozvali, da bi sprejeli antantne pogoje. K vprašanju, kdaj bo Ogrska imela drugo vlado, pravi »Temps«, da se ta problem ne da rešiti z zasedbo Budimpešte. Tri države, čehoslovaška, jugoslovanska in rumunska bi si morale deliti vlado stare habsburške hiše in vsi v Parizu sklenjeni sklepi, ki naj bi rešili spore med dediči, bi bili le tedaj kaj vredni, ako bi se razsodbe pripoznale. Zato svetuje »Temps«, naj se Budimpešta ne zasede ali pa le tako, da ne bi bila nobena aliirana država ujaljena. Rešitev pravega avstrijskega problema vidi list v nalogi, da se Avstrija iznova oživi, in ob tem je treba rešiti dvoje vprašanj: teritorialno in režimno. V teritorialnem vprašanju seveda ni nobene koncesije, v režimnem vprašanju je več možnosti. Zdi se, da »Temps« ve, da je najboljša metoda ona, ki so jo izbrali Čehoslovaki. Čehoslovaki menijo, da se jim ni treba udeleževati pri plačevanju odškodnine stare Avstrije. Naposled zagotavlja »Temps« Avstrijcem, da jih bo Francija kolikor mogoče podpirala.

Rusija grozi.

LDU Varšava, 16. maja. (ČTU) Poljsko ministrstvo za zunanje stvari je sprejelo brezžično brzojavko ruske sovjetske vlade, v kateri ta razglša, da bo smatrala zavzetje Vilne po Poljakih kot vojno napoved sovjetski vladi.

Dve vladi na Ogrskem.

LDU Dunaj, 16. maja. (ČTU) Telegraphen Compagnie poroča, da se je v Aradu pod predsedstvom grofa Julija Karolyja ustanovila vlada v svrhu odstranitve boljševiške vlade v Budimpešti in vzpostavitev normalnega položaja na Ogrskem.

LDU Budimpešta, 16. maja. (Dun. KU) OKU poroča: Dunajski listi objavljajo danes imenik, kjer so navedena imena Julija Karolyja in več drugih aristokratov, ki se v Aradu izdajajo za ogrsko vlado. O tej takoiimenovani vladi doslej na Ogrskem ni vedel nihče ničesar in le inozemski listi so prinesli vest, da sploh eksistira.

Foch v Porenju.

LDU Lyon, 15. maja. (Brezžično.) Kakor poroča »Chicago Tribune«, je vrhovni poveljnik zavezniških armad, maršal Foch odpotoval včeraj v Porenje.

Dr. Weiskirchner vpokojen.

LDU Dunaj, 16. maja. (DunKU). Dunajski mestni svet je upokojil župana dr. Weiskirchnerja in podžupana Raina.

Nemiri v Stettinu.

LDU Stettin, 16. maja. (Dun. KU) Nad mestom je proglašeno obsedno stanje. Šole in večina trgovin, izvzemši trgovine z živili, so zaprte. Prebivalci so ustanovili svojo brambo. Število žrtev včerajšnjih bojov še ni znano.

Eksplodizija.

LDU Amiens, 16. maja. (Dun. KU). Agence Havas poroča: V četrtek zjutraj je zletelo municijsko skladišče v Moreuilu s 150 tonami razstreljivih snovi v zrak. Ves dan so se ponavljale močne eksplozije. To je tekom enega tedna že tretja eksplozija municijskega skladišča v tej pokrajini.

Iz pokrajine.

k Komisije proti draginji. Na predlog ministrskega podpredsednika dr. Korošca je sklenil ministrski svet, da se ustanove posebne komisije, ki naj bi proučile, kako bi se omejilo neprestano dviganje cen blaga.

k Akademске prireditve v Mariboru odgodene. Zaradi prekega sode so preložene na nedoločen čas vse akademske prireditve razven predstav »Svet« v soboto, dne 17. t. m. Priprave pa se vrše v še širšem obsegu in bodo akademske slavnosti prva prireditve v svobodnem jugoslovanskem Mariboru po proklamaciji miru. Prispevke naj društva, posojilnice in posamezni darovalci vpošiljajo naprej. Vsa mariborska društva pa nam naj prepustijo prednost pred vsako drugo prireditvijo o priliki proslave Maribora. — Odbor.

k Tiskanje dinarskih bankovcev. V Zagrebu so pričeli v deželni tiskarni in tovarni Rožankovski na Savski cesti s prvimi pripravami za tiskanje bankovcev. Oba zavoda so adaptirali nalašč za tiskanje novih bankovcev. Okna so opremljena z železnimi zastori ter se bodo stroji mesce rabili samo za tiskanje bankovcev. Vojaške in finančne straže bodo noč in dan vršile nadzorstvo ter bo tudi poslopje

samo, kjer bodo izdelovali bankovce, ne prestando vojaško zastraženo. V Zagrebu bodo tiskali bankovce po 20 dinarjev. Ostale bankovce bodo tiskali v Pragi in Parizu.

k **Umrl** je v frančiškanskem samostanu v Nazaretu o. Karel Schöpf, rodом iz Metlike.

k **Imenovanja**. Za gradbeno ravnateljstvo v Ljubljani se sprejmeta v službo strojna inženirja Gvidon Gulič in Friderik Hauffen. Inženir Gvidon Gulič se imenuje gradbenim komisarjem in inženir Friderik Hauffen provizoričnim gradbenim adjunktom. Kanclist bivšega ministrstva za javna dela na Dunaju Franc Staral se prevzame v dosedanjem činu v službo gradbenega ravnateljstva v Ljubljani.

k **Koroška Bela**. Za ublaženje velike bede, v kateri se nahajajo pogorelci v Koroški Beli, ki jim je zračni napad italijanskih letalcev uničil vse premoženje, je deželna vlada naprosila pri orednji vladi za nepokriti škodi odgovarjajoči kredit, ki naj se ga dovoli brez prejudica za vprašanje vojno-odškodninskih pravic.

k **Dolenjska in rogaška železnica**. K letošnjim obnim zborom dolenjskih železnic in rogaške lokalne železnice na Dunaju bo deželna vlada poslala s posebnimi naročili zastopnika kraljevine SHS dr. Ploja na Dunaju.

k **Dobrna**, 14. t. m. smo pokopali 78 let staro, vrlo narodno zavedno kmetico Katarino Rožnik. L. 1913. je obhajala s svojim še živečim, 87 let starim možem zlato poroko. Vzgojila je v pravem slovenskem duhu 7 sinov — vsi so vojaki — in 2 hčeri. Pogreb je bil veličasten. — Priprave za topliško sezono so v najlepšem teku. 1. junija bomo gotovo že prve goste sprejeli. Kdor je kdaj bil tu na Dobrni v Toplicah pod nemško-oholo komando, naj ne zamudi priti v Jugoslovanske Dobrnske toplice! Bo presenečen nad napredkom!

k **Toplice Dobrna pri Celju**. V državnih toplicah v Dobrni pri Celju se je oddala v najem topliška restavracija Marlinu Šketu, bivšemu restavraterju na Dunaju. Topliška kavarna (dosedanji Milchmariandel) se je oddala Franji Apih iz Dobrne.

k **Gimnazijsko poslopje v Celju**. Za dovršitev zgradbe gimnazijskega poslopja v Celju, ki je zaradi stanovanjske bede in iz zdravstvenih in pedagoških ozirov nujno potrebna, je deželna vlada dovolila primeren kredit.

k **Cinkova pločevina**. S 15. majem t. l. so se povišale stalne cene za cinkovo pločevino na 770 K za 100 kg.

k **Rogaška Slatina**. Restavracijski inventar v zdraviliškem domu je deželna vlada odkupila od lastnice Tekle Arlhofer. Za letošnjo sezono se odda še imenovani restavraciji v najem.

k **Železničarji iz okupiranega ozemlja**. Ker se vedno pogostejše dogaja, da prihajajo naši železničarji, odgnani od Italijanov iz okupacijskega ozemlja, je deželna vlada načeloma določila, da ima

za take železničarje, ako za to prosijo, skrbeti železniška uprava.

k **Roparji**. V gostilni Pavčiča, po domače pri Andreju v Zalogu so se oglasili roparji. Prišlo je par v srbsko uniformo oblečenih mož v gostilno, ker so zahtevali denar. Gospodinja je zbežala iz hiše in hotela klicati ljudi z bližnje postaje v Zalogu, a jo je eden roparjev ustavil in z orožjem prisilil, da je bila tiho in se vrnila v hišo, kjer je morala izročiti denar in dragocenosti, približno 7000 K. Roparji so nato odšli. — Na Studencu se je tudi baje v četrtek zvečer izvršil rop v gostilni pri »Rekarju«. Odnegli so tudi približno 7000 K.

k **Kdo ve kaj o Alojziju Bregar**, ki se že od Velike noči ni oglasil in je služil pri slov. planinskem polku v Pliberku na Koroškem. Tozadevne vesti naj se naznanijo na Mici Bregar, vila Pikoli, Franca Jožefa cesta 15.

Iz Ljubljane.

k **H koncertu slovenskih akademikov**. V kratkem priredi Stanovska zveza slovenskih akademikov koncert, pri katerem sodelujejo gospodične Medvedova in Gajeva iz naše opere in pa Škerjanc in Karel Sancin. Naša publika pozna že vse prve tri, le ime zadnjega ji je še neznano. Rojen Tržačan iz narodne družine, je dovršil Karel Sancin učiteljske v Gorici. Že mlad deček je vžljubil glasbo, obiskoval znani Tartinijev zavod v Trstu in kmalu pričel nastopati v javnosti, ki je spoznala in znala ceniti njegov talent. V Gorici je svoje znanje razširil in poglobil. Vedno težje skladbe je izvajal, vedno globlje jih doumeval in premagoval z lahkoto tehnične težkoče. Razvijal in razvil se je v upolnega violonista, med vojsko na fronti je takoj po polomu nastopal kot goslar po raznih čeških mestih z največjim uspehom, dokler ni prišel v Ljubljano, kjer deluje kot izvrstni učitelj Glasbene Maticе in pa v orkestru Narodnega gledališča. V petek nastopi prvič pred slovensko javnostjo z izbranimi točkami, kjer nam bo izvajal z žarkim ognjem Primorca par lepih skladb, kjer nam bo razkril vso svojo, po najvišji lepoti stremečo dušo.

k **»Snegulčica in škratje«**, pravljica veseloigra v petih dejanjih, se uprizaro jutri v nedeljo 18. maja ob 3. uri popoldne v Ljudskem domu. Že prva uprizaritev je dosegla najlepši uspeh in tudi za jutrišnjo predstavo vlada veliko zanimanje med našimi malčki in njihovimi prijatelji. — Vstopnice se dobe v predprodaji danes v Jugoslovanski knjigarni in v nedeljo popoldne od pol 11. do 12. ure v Ljudskem domu (l. nadstr.) in popoldne od 2. ure naprej.

k **Lepa Vida**. Opozarjamo vse, ki najdejo v moderni umetnosti užitek in zadovoljenje, vse, ki hočejo spoznati bistvo simbolizma in vse, ki se hočejo poglobiti v dušo umetnika, hrepenečega po pravi lepoti, da posetijo dijaško predstavo »Lepa Vida«, ki se ponovi v torek popoldne v dramskem gledališču. Igralo se bo v prid Cankarjevemu spomeniku, na katerega se

je zadnji čas pozabilo; zato bi bilo nedopustno, če bi ne bilo gledališče zasedeno do zadnjega kota. Vstopnice se dobe po znižanih cenah dan pred predstavo in na dan predstave pri blagajni dramskega gledališča.

k **»Društvo tehnikov v Ljubljani«** ima važno odborovo sejo v sredo, 21. t. m. ob 20. uri zvečer v društveni sobi.

k **Geološka zbirka**. Za namene vseučiliške komisije je deželna vlada kupila geološko zbirko dr. Antona pl. Schöppla.

k **Državno posojilo**. Društvo jugoslovanskih novinarjev je podpisalo 1000 K 4odstotnega državnega posojila.

k **Nov modni list** se bo osnoval v Ljubljani, kakor hitro bodo premagane nekatere tehnične in prometne ovire. Osnovalec se je poseben konsorcij za to. List se bo imenoval »Vesna« in ne bo pisal samo o modi, ampak o vsem, kar spada v umstveno in čustveno kulturo. Prosvetno literarno vodstvo lista bo v rokah dr. Prijatelja, artističen-illustrativen del pa v rokah slikarja Vavpotiča.

k **L. splošno društvo jugoslovanskih vpokojencev** naznanja svojim članom, da so društvene izkaznice pripravljene in se dobijo dne 20. t. m. v torek in sredo popoldne od 2. do 6. ure v Novi ulici št. 5, pozneje pa pri blagajniku gosp. Fabijani v Šiški, Planinska cesta 197, kjer je tudi vpisovanje novih članov.

Predsedstvo.

k **Prve češnje na trgu**. Včeraj so bile na trgu prve letošnje češnje. Tudi prva kumara je bila včeraj prinesena na trg. Ženska je hotela zanjo 10 K. Kdo jo je jedel, nam ni znano; kak uradnik gotovo ne!

k **S trga**. Danes je bilo na trgu vsega toliko, kakor da bi ne bila lansko leto še vojska. Vsega se je dobilo, česar si le srce poželi. Zelenjave vseh vrst, fižola, krompirja, pomaranč, citron, peciva, suhega sadja, jajc, kurenine, izredno veliko pa razne mesnine in špeha, da, skoraj več, kakor marsikak dan pred vojsko. Posebno so ženske segale po telečjem mesu, ki je bilo po 10 K. Sicer je bilo po 14 K. To je dokaz, da je kriza za živila končana. Draginja je še, in baš zaradi te morajo nižji in srednji sloji vse te dobrrote gledati še od daleč, v tem ko je za premožnejše že nastopil raj.

k **Še ena zanimivost na trgu**. Danes je prineslo na trg neko kmetisko dekle iz Podmolnika šest mladih lisic, katere je starka vrgla doma pod podom. Zanimivo je pri tem to, da je zvitorepka povsod okrog ropala kuretnino za svoje nenasitne poredneže, le doma se ni pritaknila nobene kokoši. Zato je tudi niso ujeli in prinesli z mladiči na trg, marveč so jo mirno pustili živeti dalje, ker mislijo, da ostane pri hiši lisičji rod še nadalje kot »domača prireja«.

k **Iz mestnega šolskega sveta**. O redni seji mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v soboto, dne 10. maja 1919, prejeli smo sledeče obvestilo: Predsednik proglasi sklepčnost in otvori sejo. Zapisnikar oglašuje bistveneje kurencije, ki se vzememo na znanje. Odobri se zapisnik zadnje seje z dne 10. aprila 1919. Na znanje se vzame poročilo o živahnem protialkoholnem

Žena.

Ž O škrobljenju perila. Škrobljenje perila in raznih vidnih in nevidnih delov obleke je dandanes tako nekaj navadnega in se ima za tako potrebno, da bi se čutili nesrečne brez škroba bodisi da je iz riža, krompirja, bodisi da je napravljen iz moke. Koliko reči je škrobljenih v današnji modi! Škrobimo ovratnike, manšete, vložke ter v raznih nošah razne dele obleke. A vendar škrobljenje ni preveč stara iznajdba. Kakor je dokazal časopis »Modern Society«, je prišlo škrobljenje pred kakimi tristo leti v navado. Pripoveduje se, da je začela neka Nizozemka, žena nekega Guilhelma, ki je služil v Londonu kakor kočijaž kraljice Elizabete, prva škrobiti perilo. Imenovani ženi, ki je oskrbovala kraljičino perilo, se je posrečilo s škrobljenjem perilu dati tako obliko, da je bila medlost in ploskvost prsi njene gospe popolnoma zakrita. Umeje se samoobsebi, da je kraljica Elizabeta to spretno ženo jako čislala, da jo je obsipala z darovi in prispevki in da jo je navsezadnje imenovala za svojo višjo nadzornico vsega svojega perila. Gospe dvorne družbe seveda niso hotele zaostati za kraljico in so se kmalu oprijele nove mode, če so že bile telesno kraljici podobne ali ne, zakaj moda ne gleda na osebo v vsem delokrogu svoje vlade in se nenavadno rada norčuje iz svojih vernih podložnikov. Tako je postalo škrobljenje perila vsakdanja potreba in bistre glave so izkoristile kakor je sploh navada novo modo v prospeh svojih žepov. V Londonu so se nastanili »profesorji« umetnega škrobljenja in so zahtevali za pouk v škrobljenju nenavadno visoke vsote, kakor umejo dandanes najbolj sloveči učitelji glasbe izkoristiti svoje učence. Nizozemska Dinghen van der Plasse je zahtevala od svojih učenek za vsako uro pouka 125 kron našega denarja. Pozneje so jeli primešavati k škrobu modrilo, ki pa ni zmagoslavno prodrlo. Kraljica Elizabeta je videla, da meče modrilo na njeno rdeče lice sivo senco ter je pod ostru kaznijo prepovedala svojim državljanom nositi drugo kakor belo perilo. Časi pa se izpreminjajo, prepoved že davno več ne velja in ljudje šrobijo kakor že komu bolj ugaja.

Po svetu.

s Tenoristi v sedemnajstem stoletju. O človeku, ki ima lep glas, pravimo, da ima srebro v grlu. In če zveni njegov glas kakor srebro, kaj čuda, da mu kmalu i v žepu srebro veselo zvoni. Lep glas, posebno tenor, je bil že nekaj čisto v čislju in je bil sijajno plačan. O nekem takem srečnem zemljanu berem v stari povestnici, da je bila zaradi njega diplomacija v dveh državah pokoncu in le malo je manjkalo, da ni prišlo do sovražnosti med obema vladajočima dvoroma. Na dvoru švedske kraljice Kristine, hčere velikega kralja Gustava Adolfa, je bil angažiran slavni italijanski

tenorist Antonio Rivani kakor kraljev kamorni pevec. Vojvoda savojski, ki je imel svoj sedež v Turinu na Italijanskem, je čul o njegovem lepem glasu in ga je želel imeti v svoji bližini. Ponudil mu je večji zaslužek. Ali švedska kraljica je odgovorila vojvodu: »Dam Vam na znanje, da tenorista Antonija Rivanija ne izpustim iz službe za vse na svetu ne. Samo on je na vsem širnem svetu za mojo zabavo, in če ga ne veseli prepevati meni, ne sme prepevati nikomur drugemu. In če bi on dejal, da je izgubil glas, nič ne de, — obdržim ga tudi brez glasu, da bi me ne mogel varati. Pa naj bo kakor hoče, dokler bom jaz živa, mora on pri meni živeti in umreti, in zgoditi se mora tako, ali pa naj ga vrag vzame! Kristina.« Kakor je kraljica Kristina sklenila, tako se je tudi zgodilo. — Iz tega pisma se da posneti, kako — izobražene so bile kraljice še pred 200 leti.

s Čudna stenska slika. Slavnega angleškega slikarja Hogartha je povabil na svoj dom zelo bogati, a ravno tako skopi lord Leslie. Naročil mu je, naj mu opremi galerijo njegove nove palače z veliko stensko sliko, ki predstavlja prehod Izraelcev skozi Rdeče morje; Faraon jih zasleduje. Slikar je zahteval sto ginej (gineja je 24 K), a lord mu jih je ponujal samo 20. Hogarth jih vzame, čeprav samo 20, a reče lordu: »Nahajam se v veliki denarni tiski — pa je bil bogat — zato bom prevzel delo magari tudi za ta denar, a zahtevam, da mi ga takoj izplačate.« Dobil je takoj tistih 20 ginej, obenem pa ključ do galerije, da bi lahko takoj drugo jutro začel. Komaj je solnce vzhlo, že je prišel z barvačem, ki je nosil veliko posodo opekastordeče barve in velikansk čopič. Še preden je lord vstal, že je bila zadnja stena krvavordeča. Hogarth je pogledal svoje delo, poklical potem lorda in mu rekel: »Končano je.« — »Kaj je končano?« vpraša skopi lord začuden in vsklikne, zagledavši rdečo steno: »Kaj pomeni to?« — »To je rdeče morje,« reče Hogarth samozavestno. — »Rdeče morje?« vedla bogatin, ki se mu je začelo nekaj daniti, »a kje je Faraon, kje so njegovi vojaki?« — »Vsi so utonili.« — »Kje, za božjo voljo, so pa sinovi Izraelovi?« — »Ti pa,« reče slikar in se dvorljivo pokloni, »ti so pa že srečno prišli na drugi breg.«

s Talaat paša. Kakor poročajo iz Aten, so zgrabili Talaat pašo in so ga zaprli.

s Vojna obveznost. Kakor poročajo, so na Turškem ukinili vojno dolžnost za krščanske podanike.

s Nemške ladje. Španska vlada je oddala nemški ladji »Rudolf« in »Düsseldorf« francoskim delegatom. Na ladji so vkrcali francosko moštvo.

s Mrtveci v Monakovem. Po vesteh, ki so došle iz Monakovega, znaša število tam ustreljenih kakih tisoč oseb.

s S zrakoplovom iz Pariza v Kopenhagen. Iz Kopenhagena javljajo, da je aviatik Krause Gensen došel tja ob 2. uri popoldne. Odpotoval je iz Pariza ob 6. uri zjutraj in napravil pot nepretrgoma. S seboj je prinesel uradni tekst mirovne pogodbe za skandinavske države.

gibanju na ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah. Naprositi je mestne šolke in pa druge zdravnike, da prirede po šolah poučna predavanja proti alkoholu za mladino in za starše. Povabiti je tudi načelstvo »Svete vojske«, naj sodeluje pri tem obče koristnem gibanju v splošni dobroti ljudstva. Na znanje se vzame poročilo o dosedanjih predpripravah za ustanovitev javnih meščanskih šol v Ljubljani. Učni načrti so deloma že pripravljeni, ostale je pospešiti in vse načrte predložiti enketi strokovnjakov, da se čim preje uveljavijo sklepi občinskega sveta glede otvoritve teh šol in predložiti vses elaborat mestni občini in višjemu šolskemu svetu v končno odobrenje. Prošnjo nekega učitelja za podaljšanje bolniškega dopusta predložiti je višjemu šolskemu svetu s priporočilom, da ji ugodijo. Nasvetu, da se dovoli zopet v predvojnem času veljavni majniški izleti šolske mladine in da dobi v ta namen en dan prost, ki ga določi šolsko vodstvo, se pri-trdi. Ko se reši še nekaj internih vprašanj, zaključijo predsednik sejo.

1 Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 4. do 10. maja 1919. Mrtvorojencev 1, novorojencev 16, od umrlih je domačinov 30, tujcev 16, med njimi za otročico 14, za osepnicami 1, za jetiko 9, med njimi 6 tujcev, za različnimi boleznimi 15, za pljučnico 4, za influenco 1. Med njimi je tujcev 14, iz zavodov 19. — Za infekcijskimi boleznimi so oboleli in sicer: za tifuzom (domačin) 1, za pegavico (1 tujec, 1 vojak) 2, febris securano (vojak) 1, za malarijo (5 bivših vojakov, 1 vojak) 6.

Repertoire narodnega gledališča.

Drama.

V soboto, 17. t. m. ob 3. uri popoldne »Krojaček junaček«. Abonm. B/52.
V soboto, 17. t. m. ob 8. uri »Nelly Rozier« niž. cene. Izven abonm.
V nedeljo, 18. t. m. ob 3. uri pop. »Veriga«, niž. cene. Izven abonm.
V nedeljo, 18. t. m. ob 8. uri »Moj Bebi«. Abonm. c/51.
V ponedeljek, 19. t. m. ob 8. uri »Smrt majke Jugovičev«. Abonm. A/54.
V torek, dne 20. t. m., »Lepa Vida«.
V sredo, 21. t. m. ob 8. uri »Revolucijska svatba« niž. cene. Izv. abonm.

Opera.

V soboto, 17. t. m. ob 7. uri zvečer »Baletni večer«. Abonm. C/53.
V nedeljo, 18. t. m. ob 8. uri zvečer »Prodana nevesta«. Izv. abonm.
V ponedeljek, 19. t. m. z aprto.
V torek, 20. t. m. ob 8. uri zvečer »Mme. Favart«. Abonm. A/56.
V sredo, 21. t. m. ob 8. uri zvečer »Bajaci in Evelina«. Abonm. B/55.
V nedeljo, dne 18. t. m. nastopi na tu-kajšnjem odru kot gost bivši član tržaške slovenske opere basist gospod Emil Rumpel v operi »Prodana nevesta« v ulogi mešetarja »Kecala«.

s Reklama. Pred sedemdesetimi leti je bilo v državi Illinois zelo malo časopisov, zato so se morali posluževati trgovci drugih sredstev, da so napravili reklamo za svoje blago. Nekega večera je stal v cerkvi v Sagamon County nek mož, ki je dejal: »Bratje, prej ko pride duhovnik, vam moram povedati, da sem dobil nove vrste smodnika. Zrna tega smodnika so tako drobna, da jih ni mogoče videti brez povečalnega stekla in je tako droben in sijajen, da se človek lahko postavi predenj in češe v njem lase ko v zrcalu. Upam, da boste obiskali mojo prodajalno na križpotju in si ogledali smodnik.« Ko je drug trgovec s smodnikom to slišal, se ni mogel vzdrževati več, planil je in začel vpiti: »Bratje! Upam, da ne boste verjeli niti besedice tega, kar je dejal ta-le človek! Jaz sam sem bil v njegovi prodajalni in dam vam častno besedo, da so zrna njegovega smodnika debelejša ko kosi premoğa. In vsak izmed vas, ki gre domov, lahko vzame en kos takega smodnika na svoje rame in ga nese skozi ogenj brez nevarnosti, da bi se smodnik vžgal!« Nato je prišel pastor, reklama pa je bila pri koncu.

s Kaj vse se na Angleškem lahko zavaruje. Angleška je klasična dežela zavarovanja. Osmiina narodnih prihrankov je tam zavarovana in Anglež je res tako vsestransko zavarovan, da ni takorekoč reči, na katero bi se ne spomnil. Tako so na Angleškem ljudje, ki se takoj pri poroki zavarujejo za slučaj razporeke ali za slučaj, da bi se rodila dvojčka. Velike angleške zavarovalnice dandanes vsekako ne pomnožujejo svojih zavarovalnih podružnic, ali nenavadnih, nam povsem neznanih zavarovanj je več ko preveč. Tako se na Angleškem lahko zavaruje proti škodi, ki jo napravijo služkinje, dalje proti izgubi in škodi vsled slabega vremena, proti pozabljenim dragocenim predmetom, proti novim davkom in carini, proti novim ne ustrezajočim zakonom itd. Bolj znano pa je angleško zavarovanje proti izgubi glasu (pevcev in pevki), zavarovanje prstov pri virtuozihi. Ali da se Anglež lahko zavaruje tudi proti blaznosti, je vendar nekaj nenavadnega, a še bolj čudno je, da se na Angleškem zavaruje celo proti pameti, to je namreč v slučaju, da pride blaznik v bodočnosti zopet do svojega duševnega zdravlja. Tudi proti potresu se lahko zavaruje Anglež, ali ravno to zavarovanje ni posebno v navadi. Zato so pa tem navadnejša zavarovanja v krogih avtomobilistov. Lahko se zavaruje proti globom zaradi prehitre vožnje in proti nezgodam in nesrečam, ki se dogajajo pri vožnjah. Premija se ravna po kvalifikaciji avtomobilistov. Zavarovanje proti sufrazetkam ali bolje rečeno proti šolam vsled nemirov, demonstracijam in drugemu rogoviljenju je jako prišlo v poslednjem času v modo. Običajna pristojbina ni posebno visoka ali dviga se, če je obrt ali lokal na eksponiranem mestu, ali če je lastnik pri sufrazetkah slabo zapisan. Na Angleškem so tudi plemeniti dolžniki, ki

se zavarujejo v prospeh svojih upnikov. Prej je bilo v modi tudi zavarovanje oseb ali reči, ki niso bile v nobenem razmerju do zavarovanja. Tako so zavarovali ljudje tudi življenje kakenga znanega tatu ali morilca. Ali to so bila le kuriozna zavarovanja. Čudno, da nimajo Angleži pri svoji zavarovalni maniji tudi zavarovanja proti — zavarovanju.

s Dobičkonosna uljudnost. Francoski pesnik Pavel Scarron je bil na kraljevem dvoru zelo priljubljen. To pa zato, ker je bil enkrat v svojih pesnitvah nadvse uljuden. Vsi dvorjani so občudovali takrat izredno lepe roke kraljice, princezinje Ane Avstrijske. Scarron ji je posvetil pesem, kjer je izražal gorečo željo, da bi ga njene čudovite roke vendar enkrat — oklofutile. Klofut ni dobil, pač pa visoko letno rento, na katero je bil mislil, ko je delal pesem.

s Švicarski zvezni svet je sklenil, da se osebe lahko vozijo zopet brez pridržka po vseh železnicah države ob nedeljah in praznikih in vsak dan. Osební promet je bil zaprt radi pomanjkanja premoga.

s Japonski pisalni stroj. Uboga japonska tipistka ali pisalka na stroju! Zapomniti si mora položaj več kot 3000 črk, ki predstavlja prvi praktični japonski pisalni stroj. Pisalni stroj je iznajdba nekega japonskega inženirja, ki je študiral nekaj let na ameriških vseučiliščih in eden teh strojev se je tudi že pojavil v New Yorku, v uradu neke velike japonske importne hiše. Kot je menda znano marsikateremu, se piše japonski s pomočjo tako zvanih ideografov, ali znamenj, ki predstavljajo besede ali cele stavke. Pisati se prične na skrajnem desnem koncu papirja ter postavlja besede druga pod drugo, nakar pride na vrsto nadaljna navpična vrsta proti levi strani. V Tokio in drugih japonskih mestih so bile pred letom dni ustanovljene trgovske šole, ki poučujejo pisanje na ta pisalni stroj. Poročajo, da je mogoče spretni tipistki napisati do petdeset znamenj v eni minuti. Pisalni stroji so poklicali pod zastave veliko armado žensk, ki je sedaj zaposlena v Ameriki pri tem delu in domneva se lahko, da se bo isto zgodilo sedaj tudi na Japonskem. Eno prvih večjih podjetij, ki bo praktično uporabilo ta novi pisalni stroj, bo Centenary Committee metodistične cerkve, kateri komitej pobira sedaj v Ameriki prispevke za veliko misijonarsko delo.

s Sultanov vrtljak. Vrtljak pomeni že v starih časih teknovalen tek konj v krogu. Zlasti pri svečanostih na knežjih dvorih so prirejali take tekme z največjim sijajem; kavalirji in dame so bili v najlepših oblekah in so lahko na lep način pokazali svojo spretnost v umetnosti višje jahalne šole. Šele pred sto leti je dobila beseda tisti pomen, ki ga ima danes. Čisto gotovo so znašli vrtljak igrajoči se otroci. Dobili so kako staro kolo od voza, položili ali nataknili so ga vodoravno na kak kol, tako da so ga lahko vrteli. Položili so še deske gor, da so lahko sedeli, pa je šlo lepo v krogu naokoli. A šele leta 1802. vidimo prvi pravi vrtljak, sestavljen v dobičkarsk namen, in sicer v Hamburgu na igriškem trgu. Prišel je potem v druga severonemška mesta, zlasti ob sejnih je vršil svojo nalogo razve-

drila. Tako se je priljubil, zlasti pri otrocih, in toliko je nesel dobička, da so ga kmalu izpopolnili. Nekateri podjetni vrtljakarji so v svrhu večje in bolj vznemirjajoče zabave vpeljali tudi lesene konje in postavili tarčo, ki jo je bilo treba zadeti z železnim bodalom. Vsak pogumen deček ali mlad fant je zasedel sedaj lesenega konja in dobil tako bodalo v roko. To je takrat zelo vabilo in imeli so veliko zabavo. — Pomisliti moramo, da pred sto leti ni bilo toliko raznovrstnih zabav kakor jih imamo danes in da so se na primer gostilničarji bahali in javno v listih oznanjali, če so kak večer v tednu svojim gostom prečitali kak časopis. To je bil že višek zabave in razvedrila. — Do sred stoletja so bili pa vrtljaki še težki, potem so jih popravili in jim dali elegantnejšo obliko in veliko boljšo konstrukcijo. Tudi danes še nudi moderni parni vrtljak večer lep pogled, vse žari in se sveti, blišči in razširja električno luč. Enega najlepših parnih vrtljakov si je dal napraviti sultan na otoku Sansibar ob vzhodnoafriški obali. Pred nekako štiridesetimi leti je prišla tja vest o čudežnih vrtečih se vozovih in konjih. Takratni sultan, vesel in radodaren, je hotel napraviti svojim ženam posebno razvedrilo in je naročil po nekem evropskem agentu tako čudo. Napravili so ga kar najokusneje in prepeljali v Sansibar. Imel je električno razsvetlilno napravo in krasen orkestrion. Z njim sta prišla monter in mlad strojnik pa nekaj delavcev. Na vrtu harema, v senci palm in platan in v vonju rož in jasmína, so ga postavili, vsedel se je na mehke blazine sultan in nekaj njegovih zastrtih dam. Lep večer je bil, električna razsvetljava, orkestrion je igral najboljšo igre. Sultan je bil izredno zadovoljen, dame pa sploh niso vedele, kaj bi počele od veselja. Monterja in delavce je sultan bogato nagradil in poslal nazaj v Evropo, strojnik je pa ostal. Pokazal naj bi nekaterim služabnikom ves mehanizem vrtljaka in ustroj parnega stroja. Videl je pa kmalu, da nobeden od teh ne more prevzeti pravega vodstva, nobeden se ni mogel vglobiti v celo mašinerijo. Mašinist je moral ostati tukaj, dali so mu veliko plačo in pa naslov dvorni nadravnatelj parnega vrtljaka. Nekaj časa je šlo vse dobro, potem se je pa vmešal bog ljubezni. Neke mlada odaliska neprekosljive lepote se je seznanila s strojnikom in zaljubila sta se. Ob večerih vožnje na vrtljaku sta se sporazumela in nekega dne ni bilo ne strojnika in ne odaliske. Seveda so ju takoj zasledovali, pa zastopila. Ušla sta na Nemško, kupila si sama vrtljak in si napravila z njim veliko premoženje. Žalibog nam pa nihče ne pove, če se je sansibarski sultan s svojimi damami še vozil po vrtljaku ali ne.

V 4% državnem posojilu je denar najbolj varno naložen!

Nravnost ameriških plemen.

(Dalje.)

V južni Kaliforniji vzbude in vzdrže starši ljubezen na ta način, da dotične otroke že v nežni mladosti zaroče in jih skupno vzgoje. Navadno se otroci v resnici privadijo drug drugemu tako, da je redkokdaj treba tako zaročo razdreti. Zakonska zvestoba se navadno ohrani. Razžaljeni mož sme izročiti zakonolomno ženo smrti in ima obenem pravico do žene svojega tekmeča. Priznani ženski glavari v južni Kaliforniji so smeli neodvisno voliti in izbirati svoje može, na katere pa ni prešlo dostojanstvo njihovih žen. Dostojanstvo je bilo dedno in je prešlo, če ni bilo moškega potomca, na najbližjo sorodnico in od te na sina. — Sprijeni potomci preje tako visoko civiliziranih Mohikancev ravnaajo z ženskim spolom vobče trdo. Ne samo, da morajo nositi žene največji del poslov, jih njihovi može šestokrat tudi pretepajo in sicer tako, da marsikatero pohabijo ali celo ubijejo. Vsekakor pa je med njimi tudi nekaj človekoljubnih plemen. — Pri Navajih uživajo žene precejšen ugled, udeležujejo se celo javnih posvetovanj in si delijo z moški delo. Pri tem se ozirajo može na telesno sposobnost in moč svojih žen, obedujejo z njimi skupno in so jim v ljubezni zelo naklonjeni in zvesti. Če zapusti žena svojega moža, kar se kljub vsemu včasih dogodi, tedaj občuti mož radi tega veliko sramoto, ki se da po njegovem mnenju zbrisati edino z umorom. — Naproti pa delajo Jumi v Novi Mehiki s svojimi ženami in sužnjami nečedne kupčije; toda gorje ženi, ki bi se proti moževi volji spozabila z drugim! Odreže ji nos in ušesa, da jo ne pogleda nihče več in jo potem zavrže. Z zapeljivcem pa se navadno poravna na ta način, da sprejme od njega kak malenkosten dar, dasiravno ga sme postavno usmrtiti. Če pa Jumece svoje nezveste žene ne pohabi, tedaj jo zavrže. — Relativno vzoren značaj obsega ljubavno življenje Pueblo-mladine. Puebli z ostrim očesom pazijo na nravnost svojih otrok. Da ne gre mladina predaleč v prijateljskih razmerah, nastavijo tajno nravnostveno policijo, ki ima dolžnost, da javi vsako nespodobnost vaškemu predstojniku. Ovađeni par mora pred občinski svet, ki zahteva od njiju, da se poročita. Če se branita ugoditi tej zahtevi, tedaj jima prepovejo vsako nadaljno občevanje in če tudi tega ne ubogata, občutita bič. Pri Pueblih ima zakona zmožno dekle pravico, da imenuje očetu moža, ki bi ga rada v zakon, nakar ta v imenu svoje hčere obišče ženinove starše in jih prosi, da dovolita zakon. Malokdaj se dogodi, da bi nalletel na odpor. — Mladi Gilo v Novi Mehiki si skuša pridobiti ženo s piščaljo. Če se je zagotovil, da starši deklice ne nasprotujejo zakonski zvezi, potem sedi večer za večerom v bližini vigvama in igra cele ure na piščal. Če se ljubljanka ne pokaže, tedaj ve, da je

njegovo umetniško prizadevanje zaman; če pa stopi dekle iz vigvama, pomeni to, da je zmagal in pelje jo kot ženo na svoj dom. — P a p a g i pa prodajo svojo hčer tistemu, ki največ nudi zanj. — G n a i c u r i ponudi izvoljeni deklici košaro ali pa lonec; ako sprejme to darilo, tedaj je njegova in nevesta podari ženinu nekaj klobuk, ki mora biti njen lastni izdelek. To plemo, kakor tudi Pericui in Cochimi v spodnji Kaliforniji je vdano mnogoženstvu. V tem prednačijo vsem Guaicuri, ki vzamejo toliko žensk kolikor morejo, ravnaajo z njimi prav po suženjsko in jih zavržejo, kadar so jih siti. Taka žena se ne sme več poročiti. Če kdo zakonsko ženo zapelje, mora ta čin plačati s smrtjo. — O t o m i ne puste nobene deklice neoženjene. Dana jim je priložnost, da volijo med neoženjenimi moški, če pa se te svobode nočejo posluževati, ali pa če se jim ne posreči najti moža, ki bi jim bil všeč, tedaj jim ga preskrbe starši ali varuhi. — C h i c h i m e c je pod smrtno kaznijo zavezan, da se ukloni dovoljenju svojih staršev pri izbiri neveste; vendar pa jim sme povedati, katero dekle si želi. Zakon je v nekaterih krajih enoženjski, v drugih mnogoženjski. — Pri potomcih starih Zapotecev se ogleda štirinajstletni deček po enajst- ali dvanajstletni nevesti. Dasi spadajo sedaj med takozvana divja plemena južne Mehike, ravnaajo Zapoteci s svojo ženo, s katero žive v enoženstvu, ljubeznivo in označujejo tamošnje rodbinsko življenje kot relativno srečno. — V G u a t e m a l i in S a l v a d o r j u poiščejo starši svojim komaj devetletnim sinčkom prikladne deklice. Te vzgajajo potem v svojih hišah ko svoje lastne hčere. Včasih se naveliča ženin svoje neveste, nakar jo pošljejo njenim staršem nazaj in zahtevajo vračilo daril, ki so jih dali ob izvolitvi. Temu sledeče razprtije se navadno raztezajo na več rodov. — V N i c a r a g u i je zakon običajno jako zadovoljiv; vendar pa so naprtena ženi skoro vsa težja dela. — S m o o v i ali W o o l w i hočejo, da jih lepi spol občuduje. Zato mole pri gotovih priložnostih može drug drugemu hrbet in pustijo, da se nanj udriha z vso močjo. Kdor je pri tem najbolj potrpežljiv, ta je od žensk najbolj občudovan. Da včasih ta ali oni na mestu obleži, to jih ne moti v njihovem običaju.

(Dalje.)

Aprovizacija.

a **Prodaja vojnega kruha.** Če bi pri kakem peku primanjkoval kruh ali če bi opustil peko aprovizacijskega kruha, naj se stranke zglase v najbližnji vojni prodajalni, kjer bodo dobile na svoje rodbinske legitimacije kruh.

a **Špeh na odrezke št. 2 sladkornih izkaznic** se bo oddajal v aprovizacijskem skladišču pri Mühleisnu na Dunajski cesti po sledečem redu. Na vsak odrezek št. 2 sladkornih izkaznic za maj se dobi 1 kilogram špeha, ki stane 18 K, in sicer:

Dne 19. maja stranke s sladkornimi izkaznicami za I. okraj: št. 1 do 3 od 8. do 11. ure dopoldne in št. 4 do 10 od 3. do 5. ure popoldne.

Dne 20. maja stranke z izkaznicami za II. okraj: št. 11 do 16 od 8. do 11. ure dopoldne, št. 17 do 27 od 3. do 5. ure popoldne.

Dne 21. maja stranke z izkaznicami za 3. okraj: št. 28 do 30 od 8. do 11. dopoldne, št. 31 do 41 od 3. do 5. popoldne.

Dne 22. maja na izkaznice za 4. okraj: št. 42 do 47 od 8. do 11. ure dopoldne, št. 48 do 50 od 3. do 5. popoldne.

Dne 23. maja na izkaznice za 5. okraj: št. 51 do 57 od 8. do 11. ure dopoldne, št. 58 do 64 od 3. do 5. popoldne.

Dne 24. maja na izkaznice za 6. okraj: št. 65 do 69 od 8. do 11. ure dopoldne, št. 70 do 74 od 3. do 5. popoldne.

Dne 26. maja na izkaznice za 7. okraj: št. 75 do 84 od 8. do 11. dop., št. 85 do 93 od 3. do 5. popoldne.

Dne 27. maja na izkaznice za 8. okraj: št. 94 do 98 od 8. do 11. dopoldne, št. 99 do 109 od 3. do 5. popoldne.

Dne 28. maja na izkaznice za 9. okraj: št. 110 do 114 od 8. do 11. dop.

Dne 28. maja na izkaznice za 10. okraj: št. 115 do 136 od 3. do 5. popoldne.

Stranke naj se strogo drže določenega reda, da ne bo nepotrebnega postajanja.

a Suho meso prejmejo stranke z izkaznicami A in B v vojni prodajalni v Gosposki ulici, Kilogram stane 10 kron.

Širite „Večerni list“

SLIKARSKO in PLESKARSKO

delo sprejema po najnižjih cenah Anton Stiploček, Ljubljana, Zvezdarska ulica št. 4.

Ing. dr. MIROSLAV KASAL

oblastveno poverjeni stavbeni inženjer.

Specielno stavbno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe v Ljubljani, Hilšerjeva ul. št. 7

Izvršuje strokovno:

Naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije. — Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženerske stroke. — Tehniška mnenja. — Zastopstvo strank v tehniških zadevah.

Vsakovrstne slamnike

priporoča gg. trgovcem in slavnemu občinstvu, kakor tudi slamnate čevlje (solne), predpražnike, slamnate podplate za čevlje

Franjo Cerar, tovarna slamnikov, Stob p. Domžala.

Tovarna je 7 minut oddaljena od kolodvora.

Kapitan Dodero.

Italijansko napisal A. G. Barilli.

(Dalje.)

»Ne tula« je dejal Labsolu, ko je videl, da hočem iti po glavni cesti. »Sla bova po stranskih ulicah, da naju ne opazi prvi minister.«

»No, kaj bi bilo, če tudi?«

»O, zaupanje je sicer lepa reč, a še boljša je previdnost. Zaupaj, toda dobro poglej, komul Minister je do ušes zaljubljen v princezo, in taki ljudje so nevarni. Toda nikar ne verjemite, da bi princeza kaj mislila nanj... Toda tiho, tu so njene služabnice!«

6.

Komaj prestopiva ograjo, zagledava pred sabo hišico, ki je bila z večjo skrbjo in skoro bi dejal, večjo stavbeno umetnostjo napravljena, kakor druge. Do vrat je vodilo celo dvoje kamenenih stopnic.

Tu sta sedeli dve služabnici, na kateri me je bil opozoril Labsolu. Moj spremljevalec je izpregovoril z njima par besedi, nakar sta odšli v kočo.

Ko sta se vrnila, so vnovič govorili z Labsolom; iz kretenj sem spoznal, da lahko vstopiva.

»Ta nesrečni jezik!« sem pripomnil svojemu prijatelju. »Nikdar ne bom niti besedice razumel.«

»Motite se; v štirih ali petih dneh se vam navadi uho in kmalu boste ločili besede. Vse drugo pride tekom enega meseca samo od sebe. Seveda ne boste mogli v tem jeziku še slovesno govoriti ali reševati kakih modroslovnih vprašanj. Tu o modrostovju ne vedo ničesar. Sicer pa bova še danes začela s poukom. Zdaj vstopiva! Princeza čaka. Samo poguma mi ne izgubite!«

Stopila sva v predsobo, odkoder so naju peljale dvorjanke v veliko dvorano. Tu je počivala princezinja Jutranja Rosa na svojem ležišču. Našim pozdravom se je veselo, a dostojanstveno odzvala. Verjemite mi, prijatelji, če se še danes spominam nanjo — moram priznati, da je bila to najlepša ženska, kar sem jih videl na širokem svetu. Ni čudno, da sem takrat kar obstal kakor začaran, ko sem jo zagledal. Dostojanstvenost in milina sta tekmovali v nji. Ne bom je vam popisoval, prijatelji — povest me priganja, da nadaljujem, a z eno besedo — ob pogledu nanjo sem popolnoma pozabil, da sem med divjaki.

Ko nama je odzdravila, je sedla ter ukazala, naj sedeva tudi midva. Pripravili so nama dvoje nizkih stolčkov. Takoj sem spoznal, da se je tu nekdo ukvarjal, da posnema evropske umetnosti. Labsolu je bil gotovo v prošlih urah mizar in tesar, a gotovo je bil kljub svoji grbasti postavi boljši plesalec kakor pa mizar.

Midva nisva sedla, temveč Labsolu je začel po svoji navadi slavnosten govor: »Dovolite, milostna princeza, da vam predstavim svojega brata Evropejca, in govorim francosko, tisti jezik, ki ga vi, milostna princeza, tako mило govorite!«

»Da, gospod!«, je odgovorila francosko in zardela.

»Dobro!« se je odrezal naš dvornik. »Obenem mi je čast, da povem, kdo je to. Tisti mož je, ki ga je vaša milost iztrgala smrti. Zahvaljuje se vam...«

Tu sem prekinil govornika, da bi sam nadaljeval; toda kakor hitro sem pogledal princezo, sem izgubil vso pamet in nisem mogel reči nič drugega kakor: »Princeza, zahvaljujem se vam!«

Toda vedeli boste, da sem pri teh besedah položil roko na srce in s tem povedal več kakor z dolgim besedičenjem. Medtem je Labsolu nadaljeval: »Kajla Lapi (tako ime so mi dali divjaki), ki ste ga rešili, je tretji sin...«

»Čigav tretji sin? Za vraga, kaj se vam sanja?« sem vprašal bolj s pogledom kakor z besedo svojega soseda. Toda ta je iztegnil roko ter mi zapovedal, naj molčim.

»Kajla Lapi mi v svoji veliki ponižnosti ukazuje, naj molčim, a moram povedati, kar je res. On je tretji sin genovskega kralja. Genova je mogočna država, kjer zidajo stokrat večje hiše, kakor so naše. Vozil se je po morju, da spozna navade in šege tujih narodov, posebno pa našega ter se pri tem mnogo nauči. Vse to porabi, ko zasede svoj prestol v Evropi. Toda Kutkova jeza mu je potopila ladijo in številno spremstvo. Samo trije njegovi podložniki so prišli na suho in vaša visokost ve, kaj jih je doletelo. On pa je zadovoljen, da ga je morje vrglo tu sem, da se more za rešitev zahvaliti vam...«

»O, prav govori,« sem vzkliknil in padel na kolena ter poljubil rob njene obleke. »Ni mi hudo, da sem izgubil ladijo in svoje kraljestvo, ko me je doletela sreča, da gledam v oči princezi, kakršna ste vi!«

Kakor vidite, sem se udal Labsolovim načrtom, ki me je hotel na mah povzdigniti za kraljevega princa. Toda kje je človek, ki bi daleč od svoje domovine ne hotel biti kaj več, kakor je v resnici? Sicer sem pa vedel, da ima Labsolu pri tem gotovo dobre namene, čeprav nisem vedel, kaj hoče.

Ko sem klečal pred princezo, se je smehljala in rdečica je zalila njen obraz. Takrat sem bil mlad in naravnost rečem, tudi ne grd. Ženska lepota me je ganila.

Prve besede, ki jih je princeza Jutranja Rosa izpregovorila z vašim ubogim prijateljem, so bile vredne, da sem jih kleče slišal. Prijazno mi je podala roko — ne pozabite, da sem bil princ, torej nje vrste — in začela: »Hči Večerne Zarje se veseli, da vidi moža, ki pride od daleč, kakor je Kajla Lapi. Ne boš sicer našel pri nas nič veselega, kar ti že priča smrt tvojih belih bratov. Toda, mogočni Kutku je ustvaril razne navade. Pri nas jedo ljudje ljudi in princeza Jutranja Rosa tega ni mogla preprečiti. Toda tebe, Kajla Lapi, ne bo pustila umreti, da boš mogel v svoji deželi povedati ženi, ki jo

ljubiš, da žive tudi pri nas čednostne žene.«

Te besede so zvenele kakor rajska godba. Da tudi resnica ne bo trpela pri tem, pripomnim, da niso bile vse pravilne in da bi strog učitelj francoščine veliko popravljaj, toda to so malenkosti. Posebno jaz, ki nisem Francoz in tudi ne poznam vseh lepot jezika, nisem upravičen, da bi o tem sodil. Mesto tega sem se čudil, kako si je ta kanibalska hči privojila navade in čustva izobraženih narodov. Moški je izobrazil manj dostopen, stoletja bi potreboval narod samih moških, da bi se otrešel slabih navad in strasti, toda ženska, ki je nežno bitje in živi s čustvom, posnema vsak zgled, sprejema vse dobro. Njo boš vzgojil kakor jo boš hotel, kakor vosek je, ki mu daš obliko, kakoršno hočeš.

Ko je princeza končala, sem jecjal nekaj besedi v zahvalo. V tem trenutku je bila ona izobrazena žena in jaz divjak.

»Princeza,« sem dejal, »nimam žene, ki bi me hrepeneče pričakovala, a če mi nebo nakloni, da še kdaj vidim svojo domovino, tedaj bodo izvedeli vsi ljudje, da je princeza okvenakaška najlepše in najljubeznivejše bitje na svetu.«

Tu je naravna preprostost divjakinje zašla na staro pot. Pouk pariškega učitelja še ni dosegel stopinje popolnosti.

»Kaj? Kajla Lapi še nima žene? Nima še nobene hčere kakega poglavarja, da bi se poročil, ko se vrne domov? Nobene lepe bele ženske, ki bi ga nepotrpežljivo pričakovala pod palmo in hrepeneče zrla čez morje, kdaj se prikaže na obzorju njegov čoln?«

»Ne, princeza. Kajla Lapi nima nikogar. Nobene ženske ne pozna, njegovo srce je nemo kakor smrt.«

»A, to je nemogoče!« je vzkliknil Labsolu. »O mojem času je bilo v Evropi vse drugače. A pravzaprav je še boljše tako. Tem lažje boste pogrešali domovino; poročite pa se lahko tukaj. Lepih žensk imamo tudi mi dovolj; kaj menite?«

»Da, rad priznavam.«

»A?« me je prekinila princeza v svoji nedolžni preprostosti. »Torej je Kajla Lapi že videl kako žensko, ki mu je všeč?«

»Da... ve... pravzaprav... zdi se mi... Tako mimogrede sem opazil, da ženski rod tukaj ni slabši od našega. Mislim pa, da je to na vsem svetu enako, hočem reči, da človek dobi v vsakem delu sveta kako žensko, ki odgovarja njegovemu okusu...«

Kratko, takrat zopet nisem znal govoriti, bil sem neroden kakor pišče, ki pogleda iz lupine. Princeza je zamišljeno gledala v šop belih rož, ki so razširjale prijeten vonj. Ko je gledala rože, sem jaz v enaki zadregi pogledoval Labsola, toda porednež se mi je škodoželjno smejal.

»Vi ste pozabili, da jaz višim med življenjem in smrtjo in da živim samo še po milosti visoke princeze.«

(Dalje.)

izdajatelj konsorcijski »Večerni list«.

Odgovorni urednik Viktor Cencić.

Tiska Južoslovanska tiskarna v Ljubljani.